

Vlaams ACV Congres - Donderdag 8 september

Speech Ann Vermorgen

Optocht naar 2030

Beste vrienden en vriendinnen,

Laat me jullie meenemen naar het jaar 2030 in Vlaanderen.

Het openbaar vervoer is betaalbaar en uitgebouwd zodat het voor alle bevolkingsgroepen een evidente en geprefereerde manier van verplaatsen is geworden. Veilige fietspaden verbinden woonwijken, scholen en bedrijventerreinen. De wachtlijst voor sociale woningen smelt weg door het nieuwe aanbod van klimaatbestendige woningen. Energiefacturen zijn opnieuw betaalbaar en energie komt voornamelijk uit hernieuwbare collectieve voorzieningen. Doorgedreven investeringen in klimaatneutrale stads- en dorpskernen maken het er leven aangenaam. Voorzieningen zijn bereikbaar met fiets en openbaar vervoer en kleinhandel terug rendabel.. Werkbaar werk is de norm en wie werk zoekt, kan rekenen op passende ondersteuning en opleiding, aangepast aan hun situatie.

Onrealistisch? Onhaalbaar? 2030 is nog 8 jaar van ons verwijderd. In mei 1961 formuleerde president Kennedy een bemande missie naar de maan als doelstelling. 8 jaar later, in juli 1969, zette Neil Armstrong als eerste mens voet op de maan...

Een droombeeld wordt werkelijkheid wanneer mensen durven de richting aan te wijzen, wanneer mensen durven de juiste keuzes te nemen en wanneer mensen anderen op dat pad meenemen.

Dat is wat we op dit Congres hebben gedaan. Dat is wat we in het traject ernaar toe hebben gedaan en dat is wat we ook hierna zullen doen.

Jullie hebben doorheen het traject jullie voorstellen gelanceerd. Wel duizend waren het er. En in dit Congres hebben we een deel van deze voorstellen verfijnd en uitgewerkt. Met die voorstellen kunnen we stap voor stap van dat droombeeld een realiteit maken.

Maar de weg zal niet eenvoudig zijn. We zullen als ACV met onze voorstellen de weg moeten wijzen en anderen stap voor stap overtuigen om samen met ons die weg te bewandelen. En wij, dat zijn wij hier allemaal samen, en 1,2 miljoen leden en 50.000 militanten uit Vlaanderen en Brussel die samen het Vlaams ACV vormen.

Wij zullen de rol van ervaren gids moeten opnemen. Want laat ons eerlijk zijn, in deze tijden is er geen gebrek aan valse gidsen en profeten. Als dwaallichten lokken ze ons van het juiste pad af met simpele oplossingen en kortetermijn voordelen. Om vervolgens zelf vast te lopen in hun moeras van valse beloftes.

Verlaat de ideologische dwaalwegen

Zo dwaalt ook deze Vlaamse regering. Verlokt door ideologische scherpshlijperij of de sirenenzang van extreem rechts, kiezen zij maar al te vaak de afslag naar rechts of de weg naar nergens.

Die verkeerde afslag zien we op het vlak van huisvesting. Zo groeit jaar na jaar de wachtlijst van mensen die recht hebben op een sociale woning, ondertussen al tot 180.000 mensen! Minister Diependaele houdt zich echter meer bezig met het inperken van de lijst door een klopjacht naar vermeende fraudeurs dan het niet gebruikte, ik herhaal niet gebruikte, budget van meer dan een 1 miljard euro in te zetten in nieuwe woningen op het terrein.

Denk eens welke sprongen mogelijk zijn om onze sociale en klimaat doelen te behalen als deze 180.000 gezinnen wel een prioriteit werden? Als gemeenten wel verplicht werden sociale woningen op hun grondgebied te bouwen?

Maar ook in het arbeidsmarktbeleid draait de Vlaamse Regering in cirkels rond. De doelstelling van 80% werkzaamheid weerklinkt te pas en onpas als een credo uit de heilige schrift. Maar het mantra consequent en volledig doortrekken naar het Vlaams beleid blijkt voor sommige beleidsbeslissingen dan toch weer te moeilijk, te complex zeker als het over voordelen voor werknemers gaat.

In plaats van de jobbonus open te stellen voor alle werknemers, ook uit andere gewesten en landen, en zo mensen een incentive te geven, sluit men ze liever uit.

In plaats van mensen, zeker de groep op de sociale huurmarkt, de mogelijkheid te geven om te verhuizen dichtbij hun werkplek, legt men onhaalbare voorwaarden op rond wonen in eigen streek. In plaats van het openbaar vervoer te stimuleren voor woon-werk verkeer, cruciaal om kwetsbare groepen te laten deelnemen of aan het werk te krijgen, cruciaal om kernen en werkvloeren bereikbaar te houden, laten ze het verkommeren door onderfinanciering en schrappen ze bussen.

En in plaats van langdurig werkzoekenden de ondersteuning en begeleiding te geven die ze nodig hebben en werkgevers op hun verantwoordelijkheid te wijzen, spreekt men liever over stigmatiserende en niet-werkende pistes zoals gemeenschapsdienst. Laat mij over dat laatste duidelijk zijn, dwangarbeid voor werkzoekenden, niet met ons!

Een warm Vlaanderen horen we, maar we kennen de tekorten in de kinderopvang, de gehandicaptenzorg, de ouderenzorg, de geestelijke gezondheidscentra... En het had niet veel gescheeld of de Vlaamse regering had onze publieke zorg- en welzijnsinstellingen volledig opengesteld voor een overname door commerciële actoren.

Intussen worden in de nieuwe regelgeving mensen de toegang tot de Vlaamse sociale bescherming ontzegt, ook al betalen ze hun bijdragen en wonen ze hier al jaren. Een knieval voor extreem-rechts, waarbij sommigen het blijkbaar niet kan schelen dat we voor een leeg symbool echte mensen onder de bus gooien. (Voor zover er nog bussen rijden). Hetzelfde zien we in de pogingen om bepaalde sociaalculturele verenigingen droog te leggen, UNIA buiten te werken en drempels voor nieuwkomers op te leggen.

We zeiden het al in onze actualiteitsresoluties, maar ik herhaal het nog eens hier. Wij veroordelen de sluipende beïnvloeding van ons beleid door extreemrechts en verwerpen elke vorm van racisme, discriminatie en extreemrechts! Daarom steunt het ACV ten volle de 8 mei coalitie.

Neen, beste vrienden, het gelopen pad van deze Vlaamse Regering laat veel te wensen over. Maar de weg is nog niet volledig gelopen.

Een kantelpunt

Want beste vrienden en vriendinnen,

We staan op een kruispunt, meer zelfs, we staan op een kantelpunt. De klimaatcrisis is elke dag beter zichtbaar en de gevolgen steeds tastbaarder, van woeste overstromingen tot moordende droogtes. De oorlog in Oekraïne jaagt een bijkomende schok door ons energiesysteem en duwt de facturen van de mensen naar ongekende hoogte. En dat terwijl de samenleving nog de littekens moet helen van 2 lange coronajaren.

Maar een kantelpunt is ook een kanspunt.

Het komt er op aan nu het juist pad te kiezen, het pad dat ons op weg zet naar dat toekomstbeeld van 2030. Het pad dat van ons droombeeld een realiteit kan maken voor iedereen in Vlaanderen.

We weten dat we onze ruimtelijke ordening, ons waterbeheer, onze energievoorziening, onze mobiliteit en onze woningbouw moeten aanpassen. Ook de ingebrachte voorstellen geven daar aanzetten toe. We hebben ze daarstraks al overlopen.

Maar een blik op de energiefactuur is voor steeds meer mensen genoeg om het idee van de toekomst te laten verdrinken in de zorg over hoe de volgende maand door te komen.

Het water staat mensen aan de lippen

Deze dagen horen we telkens genoeg raadgevingen over onze individuele verantwoordelijkheid: zet de verwarming wat lager, draag een trui in de winter, zet een emmer (en plas) in de douche om water te sparen. En uiteraard de grote ingrepen: renoveer, leg zonnepanelen en een warmtepomp.

Maar denkt men nu echt dat we er enkel met individuele tips gaan komen?

Vinden we het normaal dat mensen nu al de keuze moeten maken tussen de schoolfactuur of de verwarming? Of dat mensen, die de auto nodig hebben om naar het werk te gaan, beter af zijn door niet te gaan werken door de gestegen brandstofkosten? Dat iedereen maar even enkele 10.000den euro in de schuif heeft liggen om te investeren in renovatie?

Is het normaal dat de Vlaamse regering de gestegen kosten van de Lijn tot de zorg gewoon doorrekent aan de mensen?

Wie de keuze en middelen heeft te investeren in thuisopladen, isolatie of energie heeft dat grotendeels al gedaan, maar zelfs met de recent wat verhoogde premies is dat voor velen onhaalbaar en onbetaalbaar. En wie huurt zoekt het best zelf maar uit, dat is dan, zoals Minister-president Jambon zegt, de consequentie van huurder zijn?

Nee, onze politici zullen vele tanden moeten bijsteken om voor iedereen de energie- en klimaattransitie van hun woonst het komende decennium op een sociaalrechtvaardige manier te laten gebeuren. Dat, mijnheer Jambon, is de consequentie van bestuurder zijn.

We horen echter maar weinig over collectieve verantwoordelijkheid en systeem oplossingen.

Het water staat mensen aan de lippen en ook onze klimaatambities verdragen geen vertraging. Hoog tijd dat de Vlaams regering de crisis serieus neemt en een globale visie uittekent en actie onderneemt, samen met de sociale partners.

Om nu onmiddellijk mensen te helpen met hun facturen. Om zo snel mogelijk onze energie-afhankelijkheid af te bouwen door zelf meer te produceren en minder te gebruiken, zo vrijwaren we ook in de toekomst onze mensen én KMO's van onhaalbare kosten.

Dit is geen moment meer voor politieke spelletjes, voor gemorrel met premies en kleine duwtjes, maar tijd voor een grootschalige omslag waarbij de overheid het zelf doet in plaats van het aan de markt en individuele verantwoordelijkheid over te laten. Doet Vlaanderen wat het zelf doet niet beter?

Een Vlaamse Renovatiemaatschappij

We eisen dat de Vlaamse regering onmiddellijk de **Vlaamse Renovatiemaatschappij opricht** als onderbouw voor de energie-omslag. Die Renovatiemaatschappij brengt Vlaanderen en lokale besturen samen om collectief projecten in de steigers te zetten. Zo kunnen middelen en bevoegdheden van beide niveaus gemobiliseerd worden om de uitdaging aan te gaan.

De ambitie moet zijn om op korte termijn publieke en semi-publieke plaatsen te identificeren om zonnepanelen en laadinfrastructuur te leggen en deze in publiek beheer aan te leggen. Denk aan scholen, zorgvoorzieningen, sociale huisvesting, stelplaatsen. Er moeten zoveel en zo snel mogelijk grote collectieve hernieuwbare energienetten worden aangelegd zoals warmtenetten in wijken en gedeelde gebouwen in wijken en coöperatieven met wind en zonne-energie.

Daarom moet de Vlaamse Renovatiemaatschappij een grootschalig rollend project van wijkrenovaties opzetten, waarbij wijken niet individueel, maar collectief worden gerenoveerd en zoveel mogelijk aangesloten worden op deze collectieve en hernieuwbare energienetten. Tegelijk moet deze renovatiemaatschappij normen zetten op het vlak van gebruik van circulaire bouwmaterialen, ketentransparantie en werkbaar werk. Dan is het meteen ook gedaan met die wijdverbreide praktijk van onderaannemers in de bouw, de postbezorging, de logistiek die moeten werken met wurgcontracten. Willen we echt nog langer tolereren dat fundamentele arbeidsrechten geschonden worden op werven waar scholen, crèches, sociale woningen en hospitalen gebouwd worden?

De laatste inspanningen van de Vlaamse regering voor renovatiepremie's en andere stimulansen komen op nog geen miljard euro, terwijl de facturen wel maal 10 zijn gegaan. De Vlaamse ambities en middelen voor betaalbare en klimaatvriendelijke energie moeten ook maal 10 gaan. Dat is dus minstens 10 miljard.

De Vlaamse regering is zelf pleitbezorger om productieve investeringen, die zichzelf op termijn terugbetalen, uit de begroting te laten. Een productievere investering dan de energie-omslag valt moeilijk te bedenken.

Nu keuzes maken en massaal investeren is de beste garantie op onze welvaart. Dat niet doen is schuldig verzuim dat ons nu al zuur en duur opbreekt en dat onze kinderen nog veel zuurder en duurder zal opbreken.

Extra inkomensbescherming

Het sociaal tarief beschermt helaas niet iedereen die het nodig heeft. De Vlaamse regering moet via haar inkomensgerelateerde instrumenten zoals het groeipakket en de huurpremie tijdelijk een energietoeslag voorzien. We eisen zoals in onze actuaresolutie een koppeling van het groeipakket

aan de gezondheidsindex, maar we verwachten dat de Vlaamse regering in haar septemberverklaring aankondigt dat de indexsprongen van het groeipakket onmiddellijk worden teniet gedaan. Met daarboven een stevige bijkomende sociale energietoeslag om kwetsbare gezinnen de gestegen kosten te laten dragen. Een verbod op gas en elektriciteitsafsluitingen moet onmiddellijk worden ingesteld.

Ondertussen wordt voor hypotheekleningen uitstel verleend, maar blijft ondersteuning en bescherming van huurders uit. Het is ook aan de Vlaamse regering om ervoor te zorgen dat stijgende energiekosten niet dubbel worden doorgerekend, ook niet in de eigen dienstverlening via verhoogde kosten voor openbaar vervoer, zorg of onderwijs.

Geen blanco cheque voor werkgevers

We passen voor een beleid waar bedrijven opnieuw zoals twee jaar geleden tijdens de coronacrisis een blanco cheque uitgeschreven krijgen, los van de echte noden die ze ervaren. Steunmaatregelen voor bedrijven kunnen enkel tijdelijk, doelgericht, effectief en gericht op het vrijwaren van de tewerkstelling. Overigens, de werkgevers kunnen niet tegelijk hun energiefactuur afwentelen op de overheid, ons allemaal dus, en tegelijk rechtstreeks op de werknemers door hen de automatische loonindexatie af te nemen. Eerst jaren weigeren open te onderhandelen over de loonnorm en dan nog eens vragen om de enige bescherming van werknemers te laten vallen? Niet met ons!

Het is nu dat mensen ondersteuning nodig hebben, het is nu dat we op pad moeten gaan naar 2030. Het Vlaams ACV roept de Vlaamse regering op om meer daadkracht te tonen. De huidige regeerperiode loopt op haar laatste benen. De regering kan kiezen uit te bollen richting de verkiezingen met een twijfelachtig bilan, of haar rug te rechten en ambitie te tonen tot het einde. De burger maakt zijn of haar afrekening al dan niet in het stemhokje...

Ik weet niet of ons Congres er voor iets tussenzit. Maar ik heb net een uitnodiging in de bus gekregen om onze punten volgende week donderdag te komen toelichten op een hoorzitting in het Vlaams Parlement.

Samen op-tocht naar 2030!

Vrienden en vriendinnen,

Wij zullen alvast ons deel van het werk doen en samen met jullie blijven strijden voor een betere duurzame en solidaire samenleving waar plaats is voor iedereen. Samen op-tocht naar 2030, maar ook tot lang daarna.